

Mørketidende

Spitsbergenavis paa 78. breddegrad

Til dem der overvintret 1922—1923

tidende

1. aargang.

Nr. 1.

Utkommer i Longyear City
1 gang maanedlig.
Eneste illustrerte blad.

19. oktober 1922

Annoncepriser:
5 Spitsbergen-kroner pr. km.
÷ 100 % rabat.

»Mørketidende«

utkommer uregelmæssig i tiden mellem sidste baats avgang og første baats ankomst. Longyear Citys største og mest utbredte avis.

Redaktionelt.

Da man er kommet underveir med at byens nuværende presse og eneste avis lider av store skrøpeligheter og har været gjenstand for like saa skarp som berettiget kritik, er det besluttet at starte et nyt bladforetagende for derved at gi vort sted et sundt og levedygtig organ. Det maa jo staa klart for enhver at det er intet mindre end en skandale at øens hovedstad kun har en avis. Forholdet blir end mer graverende naar vi tar byens store indbyggerantal, dens raske vekst og de uanede utviklingsmuligheter i betragtning. Som ethvert barn vet er oplandet umaadelig stort, havneforholdene de bedst mulige for mindre baater og hvad byggegrund angaar kan vi forlænge byen helt til fosilbræen samt bygge paa to fløier, en mot Hotelnesset og en den anden vei. Og her paa dette sted er det altsaa vi skal la os tyrannisere av en eneste avis, en avis som fører en kummerlig eksistens og kun blir taalt fordi den er stedets eneste. Endvidere, dette skammelige blad redigeres saa at si av en eneste mand, som altsaa kun tar ind hvad han selv skriver, undertrykker oppositionens meninger og terroriserer hele byen med omliggende distrikt. For bare at nævne et litet eksempel. Som alle vet har Grøndahl kjøpt et større parti mark og han har gjentagne ganger forsikret redaktøren av det tvilsomme stedlige organ, det var hans hensigt at sælge disse med fortjeneste. Hvad gjør saa redaktøren? Jo, dag efter dag sætter han værdien av mark langt lavere end hvad Grøndahl har git. Naturligvis har Grøndahl protesteret saa at si hver dag og til og med truet med syndikalistiske midler uten at dette har virket det aller ringeste. Grøndahls gjentagne og naturlige klage er simpelthen blit fortiet — og uten at beskyldte redaktøren for bevisst bedrag forstaar enhver selvsagt meningen. Der kunde ogsaa være meget at si paa meldingene fra utlandet og værst av alt de stedlige efterretninger, som bladet simpelthen negligerer og overlater det til hver enkelt at fly byen over for at faa rede paa hvad der er hændt i dagens løp. Imidlertid vil vi ikke indlate os i nogen diskussion med bladet om dette, men simpelthen, som et ganske nødvendig mo'træk, utsende vor avis. Dette blad er, i motsætning til vor litet ærede kollega, helt upolitisk og stiller folgelig sit spalterum aapent for mænd av

alle leire. Vor presse vil derfor ha aapent rum og lydhørt øre for al sund kritik. Men selvsagt alt med maate. Fordi man ikke bestandig skal skrubbe hunden paa saarene, men være overbærende med andre og huske paa at om de gjør noget galt kunde en ofte ikke ha gjort det værre selv.

Naar vi nu er gaat over til denne ansvars- og ærefulde gjerning er det ikke for at gjøre os stormægtige eller sitte fast paa vor tue. Tvertom er det vor agt at fratræde som redaktør allerede nu og overlate plassen til nye og friske kræfter. Da vi er fuldt opmerksom paa at tilstrømningen vil bli for stor til at gjøre alle til laks er det besluttet at kun en skal gaa i vandet ad gangen, og at stillingen ikke averteres ledig paa almindelig maate, men ordnes saaledes at hver redaktør vælger sin eftermand, hvilket igjen betyr at denne er valgt enstemmig. Allerede dette viser hvor overlegen M.-t. er hint andet overmaate tvilsomme provinsorgan. Som næste redaktør er denne gang utset pastor T. Østenstad. Idet vi paa det hjerteligste ønsker ham tillykke med den nye udmerkelse vil vi ikke undlate at gjøre opmerksom paa, hvilke fremragende kræfter der er knyttet til bladet. Foruten redaktøren som ogsaa er fast medarbeider, har vi sikret os bidrag fra byens absolut dygtigste kunstnere, vore lægevidenskabelige avhandlinger overgaar alt, hvad tidligere er præsteret i denne retning, tekniske medarbeidere er sikret og sporten vil bli vist al opmerksomhet. Med andre ord — Longyear City har endelig faat en avis den kan være stolt av, en avis som vil bestaa saalænge byen eksisterer —

I anledning bladets stiftelse har vi mottat mange lykønskninger. Av hensyn til plassen ser vi os kun nødsaget til at trykke de viktigste:

Maa „Mørketidende“ sprede lys over sindene.

Kong Karl og Kong Haakon.

„Myrkjetienne“ er det bedste bla eg hev lese, men skriv han paa landsmaal.

Løvland.

Som en der kjender Spitsbergens barske natur og vilde, forrevne fjeld, som en der har erfaret hvilke strabadser der er forbundet med opholdet paa øen i det høieste nord og som en der kjender det grønne ishavs kolde vande tillater jeg mig at sende det nystiftede blad mine

varmeste lykønskninger og haaber paa velvillig spalterum om nye fund av gamle ben skulde bli gjort av mig eller andre i Sætersdalen.

Dr. Ingemann Kiile.

Boys, ladies and gentlemen!

I'm glad to know you have got that paper startet and I am sure its a good one. You just keep it going, and if Mr. Wilson is coming up there trying to start peace and hence ruin your work, I will be right there.

Yours very truly

Warren Harding.

Wir wünschen, dass die neugestiftete, geistreich redigierte Zeitung „Mørketidende“ die unseres Erachtung zweifellos eine unheimliche Bedeutung bekommen wird sowohl für die in nächtlichen Dunkelheit lebenden Bevölkerung Spitsbergens als für die Weltruhe in allgemeinen und für die herrliche Zukunft eures Vaterlandes in Speciellen — stets als ein glänzender Stern auf dem Himmel eures traurigen Leben und Treiben müsse erscheinen und leuchten können unsere exkaiserliche Majestät

Wilhelm II.

„Mørketidende“ udmerket makulatur. Send den til gruben som forladningspapir.

Heiskjørereren, andet skift.

BYNYT.

I løpet av forrige uke er byens befolkning øket glædelig, idet to nye verdensborgere har set dagens lys. Samtidig ser vi os nødsaget til at melde en smertelig begivenhet, idet Bogers lyst til at staa op om morgenen avgik ved en rolig og stille død mandag middag kl. 12.

FRA KONTORET.

Fortiden arbeides der under høitryk paa kontoret. For at illustrere dette ser vi os istand til at citere følgende samtale, i hvilken Ottesen er kaldt Bergquist og Svendsen opført korrekt.

Sv.: Hvor langt er dere kommet med opgjøret?

B.: Næsten færdig. Hele formiddagen arbeidet jeg med taugb.

Sv.: Hele formiddagen?

B.: Ja, det vil si jeg kom kl. 1/4 11.

Sv.: Og saa?

B.: Naa, saa maatte jeg ut i byen med engang og skaffe husrum til folk fra nasset.

Sv.: Og siden?

B.: Lunch naturligvis.

Sv.: Men efter lunch, holdt ikke De og Boger paa at snakke sammen flere timer?

B.: Riktig nok, men efter den tiden arbeidet vi med oppjøret for gruben.

Sv.: Og hvor meget blev der gjort?

B.: Naa, det var ordre, at Boger og jeg skulde dele arbeidet mellem os. Hele den delingen av papirer blev gjort unna før kaffetid.

Sv.: Og etter kaffe?

B.: Saa maatte jeg barbere mig vel. Skjægget og fæl som jeg var.

Sv.: Trur du ikke jeg veit det da, get.

B.: Det er det samme bare tia gaar —

Som det alt er rygtedes i byen holder vor fremragende doktor paa med epokegjørende og verdensomvæltende blodundersøkelser. Om resultaterne vil doktoren holde hver „Mørketidende“ underrettet. Imidlertid vil vi ikke undlate at gjøre vore læsere en smule bekjendt med forholdet paa forhaand. Alle mand blir snittet en gang i øret. Dette er ikke farlig. Samtidig har doktoren to som han tapper blod av hver dag og dette er farlig. Særlig er den ene patient, Gjelsten, meget daarlig. Til at begynde med blev alt blod tat ut av ørene. Da der her ikke fandtes mer igjen, gik doktoren over til fingrene. Et bestemt forlydende vil nu vite at han har henlagt sin virksomhet til tærne. Der er mulighet for at patienten staar det over.

Folkets røst er kommet i „Mørketidende“s besiddelse og lyder saaledes:

*Norge, Norge, dig vi minnes
her fra din nye koloni,
skjønnere land der i verden ei finnes
end du, vort Norge, Nordmands Klenodi.
Mange mile fra hjem og strand
fra din pike og din egen stand.
Vemodig taarner sig minderne op
i enhver Nordmands hjerte,
som har sin pike og fædrelandet
langt fra Nordishavets kolde strand.*

Advent Bay 9. oktober 1922.

Høststemning 29. september 1922:

*Die Luft ist kühl und es dunkelt,
und ruhig fließt das „Regn“,
der Gipfel des Berges funkelt
nie mehr im Sonnenschein.*

*

TELEGRAM FRA LANDET.

Fra Braganza har vi mottat følgende glædelige budskap:

6 mand ankommet hit idag med vor baat. De blev straks dirigeret videre til L. C. og har vor bedste anbefaling. Utgifter i fragt pr. person er kr. 150 som godhetsfuldt bedes tilbagebetalt nævnte mænd ved ankomsten til arbejdsstedet.

I anledning ingeniør Foss' fødselsdag har „Mørketidende“ faat tilsendt følgende stemningsfulde hyldning. Samtidig ser vi os istand til at bringe et fotografi i legemsstørrelse av den celebre person. Endvidere er det avisens hensigt under rubrikken personalia at bringe lignende førstehaands meddelelser om andre fremstaaende mænd og kvinder inden vor by. Saaledes vil vi allerede paa et saa tidlig tidspunkt som dette gjøre opmerksom paa at bystyrets formand, overingeniør Westby, feirer sin fødselsdag i nær fremtid og at derfor næste „Mørketidende“ vil bringe baade portræt og andet utstyr.

— Ingeniør Foss —

*Vi ser dig i aanden med samt din bag
paa denne for dig saa store dag,
og skulle du kremte
eller, om du har glemt det,
saa gni dine hænder
sving armen mot venner,
sæt luen paa to haar
og hør kammerat, gut år —*

Nyt historisk fund paa Spitsbergen.

Som det vil være vore ærede læsere bekjendt har dr. Kiile for evig gravet sit navn ind i Spitsbergens historie og „Aftensposten“s spalter ved det mægtige fund av 40 aar gamle ben en anden gjorde i Coal Bay. De ruiner han derved ridset om sin egen berømmelse berøvet vor nuværende doktor al natsøvn. Gang efter gang blev han grepet i at læse dr. Kiiles straalende indberetning mens han i stilhet arbeidet sig dypere ind i mystikken. Nu er endelig hans epokegjørende værk færdig, og det er lykkedes „Mørketidende“ at forskaffe sig eneretten til samme. Efter troværdig utsagn er avhandlingen saaledes:

I Norge hersket der megen ufred. Landets mægtigste laa i uophørlig feide med hinanden slik at der tilslut ikke var levelige vilkaar for dem der ønsket arbeidsro og fred. Derfor var det ogsaa at mangen gjæv og uforfærdet mand samlet hele sit hus og rørlige gods og drog over havene for at brøite nyt land. Somme drog til Orkenøierne, andre til Island, men de allerkjækkeste satte kursen nordover og slog sig ned paa Svalbard. Der hvor isen og mørket hersker om vinteren, der hvor sommeren er kold og havets grønne bølger uophørlig ruller mot den nøkne kyst og sender sit isnende stænk indefter de endeløse bræer, der hvor sten og blokker nat som dag lyner nedefter de stupbratte fjeld og faar luften til at dirre av dump uhyggetorden, der var det disse banebrytende og uforfærdede mænd slog sig ned. Siden hine dager har aarhundrede fulgt efter aarhundrede og disse mænd og deres uendelig seige kamp mot den haarde tilværelse vilde være gaat over i sagaens glemsel om ikke et lykkelig fund hadde kåstet et straalende lysstreif over sagaens mørke.

I Adventdalen var det hint fund blev gjort som for evig vil udødeliggjøre Svalbards pionerer. Nedenfor stalden hvor kneiken slutter og det frodige dalføre tar sin begyndelse var det jeg fandt resterne av de gamles kjøkkenmøddinger, hvilket viser en meget gammel bebyggelse. Men det mest eklatante bevis fandtes dog ved de nærmere utgravninger. Da fandtes nemlig en hest og hvad mere jeg blotla en tragedie som søker sin like i historien. Ti hesten som fandtes var kun et skelet og paa dens avpillede knokler stod endnu de lidelser at læse som det stakkars dyr har maattet gjennomgaa før døden la sin forbarmende haand over dens trætte ben. Og disse mænd, som fulgte med den dødsdømte karavane, disse mænd som har slitt saa der ikke findes spor igjen efter dem. Nu ligger de der uten at kny og vi, efterslegten, kan kun tegne et blekt billede av deres siste time, der de ser sol gaa ned over den

snehvite bræ og kaste et tryllende skjær over ishavet, det hav de kjæmpet sig frem imot men aldrig naadde. — Nu er kjøkkenmøddingen kastet igjen over den trofaste hests ben og en bauta vil bli reist paa høien. Vel en simpel sten paa et veirhaardt sted, men som vandringsmanden dog i ærbødighet blotter sit hode for og mumler, mens bølgerne ruller om stranden og fjeldene svarer med dumpe drøn, at det er vackert så —

Sidste baat!

*Der er ingensteds i verden så stille som her,
når sidste båten bakom neset svinder.*

*Hver en funktionær
som tilbake er,
vitertidens dolce farniente finder.*

*Der er ingensteds i verden så deilig som her,
når siste båten bakom neset svinder.*

*Flaskerne de knækkes,
tænderne de brækkes,
uten frygt enhver sin glæde finder.*

Overvintrer.

NYT FRA UTLANDET.

Efter forlydende skal hovedkontoret i spænding vente paa melding om ukeproduktionen. Spændingen er ikke konstant men begynder hver tirsdag morgen med 220 volt og stiger jevnt til mandag, hvor den naar 2400 volt og 150 ampere, hvorefter strømstyrken synker til 0. Dette kan synes en kort-slutning men skyldes i virkeligheten daarlig kontakt som let skaper forviklinger.

DAGENS KURSER. — Longyear City børs ^{19/10} 1922.

Tyske mark — fremdeles under pari.

Lenin rubler — ledd ut.

Sisste gaaseflok — kurs syd-sydvest.

Fremragende arbeide for den medicinske doktorgrad.
Forfatteren kreeret til doktor under de lærdes jubel og
massens dype beundring.

For det store publicum har fremskridt inden lægevidenskapen altid været av den største interesse og jeg vil derfor i dette blad offentliggjøre de nyeste erfaringer paa medicinens omraade, som med sisste post er tilsendt mig fra en mediciner paa kontinenten; især da disse meddelelser har sin interesse her nordenfor „polarcirkelen“. Lad os begynde med det der i den sisste tid har beskjæftiget os alle, nemlig alkohol anvendt mot indre og ydre sygdommer.

Forlængst har jo publikum fastslaat alkoholens vidunderlige virkninger ved de forskjelligste sygdommer som forspiselse, rindende næse, appetitløshet, forstoppelse og liktær, men benyttelsen har altid været præget av en beklagelig usikkerhet. Saaledes er de forskjelligste sorter alkohol anvendt mot de samme sygdomme og altid med godt resultat, hvis man spør derefter. Av alle dem der sværger til husraad, maa det det derfor mottas med glæde, naar det har lykkedes en mand at finde sikre regler for alkoholens anvendelse. Denne mand er dr. Falkenberg og hans epokegjørende helbredelsesmetode blev første gang offentliggjort i „Aftenposten“ for iaar.

Vi gjengir et yderst kort, men letfattelig utdrag av hans bok: „Medicinen, en kunst ypperligere fremfor nogen anden, vanskeligere end nogen anden“.

Efter først at ha git en oversigt over alkoholens historie og skildret den opløftende stemning i hvilken alkoholen bringer sin mand, gaar han over til det mere medicinske. Han begynder med

Mavelidelser:

1. Løs — konjak.
2. Haard — akkevit.
3. Tarmslyng — punch.
4. Vinde — pjolter.

Sindslidelser — portvin.

Brystsygdomme:

1. Simpel forkjølelse — 5 kroners konjak
2. Bronkit — 8   "   "
3. Lungebetændelse — 10   "   "
4. Tuberkulose — sprit.

Kræftsygdomme — denatureret sprit.

Lemmebrud — likør.

Kjønssygdomme — haarvand.

Nogen nærmere forklaring av de enkelte punkter, angaaende behandlingsens utførelse etc. trænges ikke, da det hele taler for sig selv. Bokens sidste kapitel vier han sine patienter og sine resultater, og efter de sidste at dømme kan jeg paa det bedste anbefale hans metode. Saaledes har forfatteren intet dødsfald hat, naar undtas en fabrikkpige som tok denatureret sprit og en æske Nitedals fyrstikker, hvorved hun kom i fyr og flamme. Brandvæsenet blev tilkaldt fra brandstationene Skøien, Bygdø og Fagerborg, men formaadde ikke, trods det mest ihærdige slukningsarbeide at redde piken. Obduktionen viste kortslutning.

Andet nyt av interesse er følgende universalrecept hentet fra de afrikanske medicinmænds sidste landsmøte:

Saltsyre a le Foss — 175 kg.

Worcester sauce — 1 liter.

Frisk sveden lapskaus (patentbeskyttet) 100 kg.

Choreti morfici — 1 botte.

Aqua am. am. (ammevand) 1 tonde (i mangel herav kan brukes

Kjønnek — 5 gr. Spitsbergen Jørvand)

En assurancesprøite før under og efter maten tre gange daglig. At benytte mot sovesyke og forstoppelse i de øvre luftveier. Som det høres av signaturen hjelper denne mixtur særlig mot sovesyke, dog har den ved omfattende experimenter vist sig at ha en langt mere vidtrækkende betydning og anvendelse, omend det endnu ikke er godtgjort at den helbreder pukkelryggethet, engelsk syke og døvstumhet.

Skulde lapskausen fremkalde en pludselig utvidelse av mavesækken smøres patienten under fotsaalen med amerikansk olje.

Naar patienten er behandlet to ganger med denne universalmedicin (anden gang anvendes bedøvelse eller tvangstrøie) vil han aldrig mere bli syk.

Om verkefinger er der isommer utkommet en bok, hvis væsentlige indhold jeg ikke vil undlate at gjøre læseren opmerksom paa.

Den begynder med verkefingerens aarsaker og av disse hitsættes: Verk i fingeren kan komme av meget rart saasom fiskebolboxer, potteskaar, korketrækkere og andre inficerte gjenstande som kommer i litt for intim kontakt med den respektive finger. Naar lillefingeren har antat størrelse og lighet med en tommelfinger, behandles den derefter. Verkefinger kan være ganske meget farlig — selv for livet. Støter der saaledes alvorlig aandenød og hjerteforstoppelse til, gjør man rettest i at sende bud efter sykehusjenten. Somoftest indebærer dog verkefingeren ikke fare for livet og den dermed forbundne sundhet. Verkefinger behandles med godt humør og en skarp pennekniv. Efter at ha skaaret et passe dypt snit (ca halvveis) strør man kjøkkensalt i saaret og binder et rent lommestørklæ om med en hyssing om. Hjælper ikke dette bør man skjære fingeren helt av og la den ligge et døgn eller to i en skaal med parafin. Som regel er da verkefingeren borte. Da parafin og kjøkkensalt forefindes i rikelig mængde paa butikken er man saaledes ikke avhængig av sykehusets knappe medicinbeholdning. En lommekniv NB. uten korketrækker er muligens tillaans paa arbeidermessen. I motsat fald brukes en kjøtsag fra butikken.

Da bladet desværre forbyr fortsættelse maa endel av disse værdifulde oplysninger utstaa til et senere nummer.

Statsfysikus.

Averter i »Mørketidende«!

Intet betaler sig bedre end en annonce i Spitsbergens bedst redigerte og mest utbredte avis, særlig fordi det er det mest kjøpedygtige publikum som læser bladet.

Annoncepriserne er rimelige med 100 % tillæg.

Stjaalet. „Nidaros“ av 15de august er fjernet fra messen og bedes uopholdelig bli leveret tilbake om ubehageligheter vil undgaaes, da vedk. er kjendt.

Grøndahl.

Tilleie paa landet.

Et 6-vær. hus med water-closet, bad, centralopvarmning, forholdsvis liten vindstyrke indendørs samt stor frugthave kjøpes til høi pris om handel straks. Dette avert. vil bli rykket ind i hver „Mørketidende“.

Dr. Broch.

Høi løn.

En professor og to assistenter (gjerne kvindelige) faar ansættelse ved Longyear Citys universitet.

Ansøknngen maskinskrives av Bergquist og sendes kirkedept. Se iøvrig Norsk Kundgjørelsestidende.

Østenstad.

Tilsalgs.

To par boksehansker tilsalgs. Egner sig godt for haarde slag, da de er gamle og tyndslitte. Pris pr. par kr. 75.00.

Ottesen.

Tilsalgs.

A/S De Norske Kulfelter billig tilsalgs. Havneforholdene og husene er daarlige, men udmerket bunkers og eventuel last kan faaes paa den anden side fjorden.

Statsminister Blehr.

Bortkommet.

En av mine negersønner er bortkommet i nedre Sudan.

Kjendetegn: Helt sort med hvit haletip. Antræk: Floschat og mansjetter. Oplysninger som kan lede paa vildspor bedes godhetsfuldt sendt kaptein *Lundh* i hjørneværelset.

Bortkommet.

2 store haandkufferter, 100 mille cigaretter og en lommebok i flodhestbind med værdifulde notater fra direktøren tapt paa strækningen Karl Johan—Narvik. God ducør betales den ærlige finder.

Kaptein Lundh.

Stor Bazar!

Husk vor utlodning!

Karl-a Jensen.

Ved siste oppgjør tapte jeg hodet flere ganger. Da jeg tidligere har været saa uheldig at finde det igjen, bedes den ærlige finder om at underrette mig paa forhaand.

Bergquist.

Hundredagene begynder 4de november. Boger.

Longyear City 19. oktober 1922.

E. Sverdrup,
uansvarlig redaktør.